

1890

Heidelandschap met herder en schapen, Carel Lodewijk Dake naar Anton Mauve, collectie kasteel Rosendaal

Vroeger & nu

De gevarieerde Veluwe

Met zo'n duizend vierkante kilometer, zeg maar twee keer Texel, is de Veluwe het grootste aaneengesloten bosgebied van Nederland. Het karakter van de Veluwe is echter niet zo eenduidig, en de bossen waren niet altijd vanzelfsprekend.

Vanaf het Holoceen, de periode van opwarming na de laatste ijstijd, raakte de Veluwe bebost. Aanvankelijk doorkruisten kleine groepen mensen het landschap, op zoek naar voedsel. Ongeveer 4.000 jaar voor Christus begonnen jagers en verzamelaars hun bestaan op te geven om te gaan 'boeren'. Met de permanente bewoning nam ook de invloed op het landschap toe. Voor de akkerbouw werden steeds nieuwe stukken bos ontgonnen. Uitgeputte gedeeltes werden gebruikt om koeien, schapen en geiten te weiden. De bomen kregen geen kans om terug te keren en de Veluwe transformeerde in een uitgestrekt heidelandschap met slechts hier en daar nog bos.

Vroege getuigen hiervan zijn de historische grafheuvels, die op heidebodem lagen, en de Celtic fields (prehistorische akkers) bij Wekerom. In de middeleeuwen ontwikkelde zich een landbouwsysteem waarvan de heide een belangrijk onderdeel was. Vee graasde overdag op de heide. 's Avonds werd de mest, vermengd met heideplaggen, in een potstal verzameld om op de akkers te gebruiken. In de negentiende eeuw groeide de bevolking snel en zorgde de textielindustrie voor veel vraag naar wol. Dat had gevolgen voor de heide. Door overbegrazing en te veel plaggen, herstelde die zich niet meer, wat tot veel zandverstuivingen leidde.

2018

Bij de bosaanplant aan het eind van de negentiende eeuw bleef de heide van de Loenermark intact

Met de introductie van kunstmest en goedkope wol uit Australië kwam daar verandering in. De heide was ineens nutteloos. Om de grond weer nuttig te maken werd er bos geplant, onder meer voor hout voor de mijnbouw. Gelukkig

bleven sommige mooie heidevelden gespaard, zoals op de Loenermark. Aldus kreeg de Veluwe zijn huidige, gevarieerde karakter met bos en hier en daar heide. www.glk.nl/loenermark